

LO CAMP DE TARRAGONA

PERIÒDICH CATALANISTA

Any 6.—Núm. 274.—Dissapte 4 de Novembre de 1905

LO QUE VOLEM

«Volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que desempenyin càrrechs públics: volém Cortes catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils sino tot quant se refereixi a l'organissació interior de nostra terra: volém que catalans sian los jutges y magistrats y que dintre de Catalunya's fallin en última instancia ls plets y causas: volém ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions y impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forosa presti servey tan sols dintre Catalunya.» (Del manifest de l'Unió Catalanista de 16 de Mars de 1897)

En plé defalliment

Aqueix Estat espanyol, purament artificial, sols ha tingut apariència de vida quan ha viscut fóra de la realitat, quan ha estat sobreexcitat, febrós, per ideals romàntichs, quan s'ha sentit protestar de quelcom, sense reparar que ell vivia orfe de tot, pobre, famolench, indefens.

Ha sigut governat sempre per un poble idealista, somniador, plé d'exemples de propis escarments, deguts a un irreflexiu despotisme, a un afany uniformista, que ha omplert lo seu camí d'odis ó desprecis.

Per això la seva reacció, lo tornar a la vida real, ha sigut ab un enervament, ab un indiferència, que'n's demostren lo extemporani dels seus entusiasmes.

L'Estat espanyol, a la seva manera, ha conquistat, ha dominat; mes no ha sapigut conservar, ja que son ardiment ha durat poch, lo justament precis pera imposarse, y l'esfors fet l'ha precipitat en l'actual marasme, que ja fa temps que dura y que poch a poch han anat aprofitant los dominats pera recobrar la seva personalitat.

En lo paroxisme de l'ambició, res ha respectat la seva soberbia. May ha volgut pobles amichs, sempre ha volgut pobles humiliats, sotmesos, imposant per tot arreu una sola religió, una sola llengua, unas solas lleys; però com may ha estudiat lo nou poble sotmès, may ha tractat del bé ni de la civilització d'aqueix, y la religió, la llengua y las lleys imposadas, sempre han sigut las sevas, però no rasonadament, no per ésser las mellors, sino per ésser las sevas.

May ha mesurat las conseqüencias, may ha calculat si aquella energia que ha tingut pera conquistar, subsistiria després de la conquesta, y per això després del deliri, quan ha vingut la reacció, s'ha trobat, pobre, débil, famolench, indiferent a tot, veyent com una a una fugían aquellas conquestas que tants barbres esforços li havían ocasionat.

No fem historia; recordem solament als que tenen l'hegemonia de l'Estat espanyol que avuy, aqueix, se troba reduit als límits primitius, als que tenia quan va comensar, ab l'excusa de cristianisar y civilisar, a desposseir de la seva llibertat a pobles merèixedors d'una civilització però no de un despotisme. Femli veurer quan car ha pagat lo seu atreviment, la seva ambició. Diemli que aqueix marasme, aquesta indiferència que l'invadeix, que's veu en tot ell, es la mort que s'acosta. Diemli que té l'enemich a casa, que ja hi té la vanguardia, això es, que los grans capitals estrangers ja'l rodejan per tot, que'l xuclan, y que ls homes forts, serenament energichs, aptes pera governants, s'apropan, a venir. Y si res lo convens, si res lo fa ser serè, diemli que'l nostre poble, que nostra estimada Catalunya, tam-

bé's veu humiliada, també despotícament li está sotmesa, y que corren veus de forta y fonda protesta; que es vigorosa, que vol viurer Catalunya.

Tingui per cert lo poble de la hegemonia que a la mort no hi anirèm; repari bé'l clamoreig que en nostra Patria avensa y augmenta; serenís si pot, perquè está en plé periodo de defalliment, de impotencia.

Lo més difícil ja está fet; lo ressucitar de nostra personalitat, y aquesta ja la veu tot Catalunya; de tenirla a recobrarla hi va poch.

Recordemli que som los descendents d'aquells cosetans, que pactavan ab Roma, en la pau y en la guerra, però que may s'hi humiliavan, y que nostra humiliació d'avuy es purament accidental y momentània.

PERE MARTELL.

ESPERANSA

Tenim la seguretat més completa de que las properas eleccions municipals, per lo que a Tarragona's refereix, transcorrerán en mitj de la general indiferència. Hi lluitarán tan sols los partits polítichs, los únichs responsables de l'enrunament del municipi, los continuadors de la disbauxa que fins avuy ha imperat, los qui han fet que la més alta y més digna magistratura, sia mirada ab horror sino ab despreci. Los veritables patriotas, los qui tenen noció exacta de lo que es y representa'l municipi, s'allunyan d'aquesta baralla de campnyades, y's quedarán a casa entristits y malhumorats.

Es cert que no deurían ferho aixís, es indubtable que lo mellor fóra plantar carà als polítichs de tota mena... però com lograr aquest ideal en un poble tan ensopit com lo nostre? Los bons desitjos se malmeten, las iniciativas lloables fracassen, las energias emersadas en dignificar la representació municipal, no han donat fins ara cap resultat positiu. La por en uns, la feblesa en altres, la comoditat y un mal entès egoisme en los demés, són la causa de que d'una vegada per sempre no s'acabi aquest anormal estat de cosas.

Mes no'n hi ha prou ab conèixer las causas remotas del mal ni ab enumerar las tristes conseqüencias que se'n desprenen. Que'l mal existeix es evident, però també es positiu que hi ha qui desitja'l mellorament y qui ofereix lo medi de logralo. Per què, donchs, no s'aplica aquest remey, per què en poblacions com la nostra s'ha de seguir esperant temps mellor y desde ara ja no s'emprèn la campanya salvadora? Aquesta es la qüestió que cal examinar.

L'obra més funesta de la política que a Espanya impera, no ha sigut pas la corrupció de las costums ni'l desgavell que en tots los ordes de l'administració's nota. Aitals corrupció y desgavell fóran facilment remeiables si'ls que se'n dolien, si'ls que'ls odian y bescantan a tot'hora fessin quelcom més que d'odres, odiar y bescantar. Lo més greu, lo que dona al mal més forsa y fa que llurs arrels creixin y s'arrapian a la terra, es que'ls homes de bona voluntat y sana intenció permaneixin allunyats los uns dels altres, sense cap mena de vincle ó relació, sense que'ls llurs sentiments se comuniquin y esdevingui del contacte la mutua confiança y la seguretat en l'acció y l'esfors comuns.

Vivint com vivim, separats, desconeguts, sense poder comptar may quants som ni sapiguer lo que podem fer, las cosas seguirán com fins ara. Se perd'rá'l temps ab bonas pa-

raulas y mellors desitjos, y, tot lo més, si un aconteixement ó estrebada forta'n's fa moure, arribarém a produir un esclat, un moviment impulsiu, que desapareixerá ben aviat per falta d'ambient, per manca d'organissació adequada.

Es això lo que cal procurar en primer terme: ambient, organissació. Sense organissació, sense l'acoplament de forsas ab un criteri determinat, ni hi ha lluita possible, ni cal may esperar una victoria decisiva. Sense ambient, sense que las opinions dels uns trobin ressó en los pensamientos dels altres, es completament inútil que anèm cercant pels quatre vents entusiasme y esperit de sacrifici. Darrera dels lluitadors y dels heroes es absolutament necessari que hi hagi un núcleu disposat a encoratjar, a judicar, a recompensar ab l'únich premi que mereixen las accions nobles, ab lo regoneixement exprés dels demés.

Aquesta es la tasca que s'ha imposat lo Catalanisme. Propaga, organisa, remou las conciencias abans d'entrar en la lluita que ha d'acceptar en qualsevol terrer que l'enemich li planti cara. Però una vegada comensada la batalla, ni recula ni regulará may, perquè may tampoch li ha de faltar l'aplauso y l'agraïment dels ciutadans honrats: victoriosos o venuts, és per tothom de seny clar y d'esperit desapassionat, l'únich ideal sencer y respectable que's mou y treballa a la nostra Terra.

L'exemple de Barcelona ho diu ben clar. A l'Ajuntament y a totas las corporacions, lo Catalanisme hi ha portat aires sanitosos de serietat y d'honradesa, y així succeirà en los demés pobles de la terra catalana quan la gent da sa casa, los eterns mormoradors dels mals governs, los bescantadors de las administracions inmorals, se convencien de que no'n hi ha prou ab viure ab quietud y criticant a estonas, sino que es necessari unir-se baix una sola bandera y ab un mateix pensament pera lograr una mellora real y positiva.

Si duptessin d'això, caldría pensar que tenia rahó sobrada un filòsof al dir que'ls esclaus ho perden tot al viure entre cadenas; fins lo desitj de tornar a ser lliures.

A VOTAR PER LA CULTURA

Vull insistir altra volta, a propòsit de las eleccions, en un punt de vista que tots los aimants de Catalunya deuen no oblidar: l'influencia d'ellas en la cultura patriòtica dels catalans que puján.

Es una vergonya, que a nosaltres toca corregir, lo que l'immensa majoria dels germans nostres ignorin completament la nostra secular historia, las nocions més elementals de ortografia catalana, la geografia general de Catalunya y ls devers fonamentals de tot bon ciutadà.

Si la nació no es un simple agregat actual de gent vehina, sino un tot que s'extén sobre l'integritat del terrer propi, y traspúa en los vents, las aguas y las serras, y perdura en lo temps y a través dels segles, desde las més antigas generacions, com podrán estimar la nacionalitat y fer-se càrrech de lo que són los qui no coneixen ni'l terrer ni l'història de la patria?

Y si la llengua es la senyal més patenta de la personalitat natural de un poble, com podrán estimarla'ls qui la coneixen menys que una llengua extranya en los actes més solemnes, com són los en que devèm usar l'escriptura? Com podrá creures íntegrament catalá, pura y exclusivament catalá de patria, aquell a qui l'idioma catalá, signe de patria, no li pot servir pera totas sas relacions, necessitant escriure en castellá, per ignorar la gràfica de la llengua propia?

Y es natural també que no's recordin de llurs devers civichs molts ca-

talans, quan comensan per ignorar-los; que s'enlluernin ab purpurinas de república y fantoxerías monárquicas los qui desconeixen las becerolas del dret més elemental; que fins l'ordre social y la propietat estiguin en interdicte, quan una educació equilibrada y una instrucció racional no contrarrestan los moviments animals dels ventrells buits y ls instints ferotges—naturalment, lògicament ferotges—de las multituds que pateixen.

Aquesta deficiencia educativa hem de corregirla. Las generacions que puján ja las agafarém nosaltres pel nostre compte, ab adequadas institucions pedagógicas. La generació que exerceix ha complert ja sa missió, bona o dolenta, però passada. Entre aquellas generacions que puján y la generació que cau, n'hi há una que no'n's hem de deixar escapar: aquests joves de 12 a 25 anys que han sortit ja de las Escuelas y serán demá la generació governanta de ciutats y poblets.

Als ajuntaments los fora fácil ensenyarshi lo que ignoran, y sobre tot aquells quatre ordes de coneixements elementals que deyam dalt: geografia, historia, catalá y dret rudimentari.

Ab 250 pessetas anyals sobre'ls presupostos, ben segur que la majoria de mestres donarían ab gust una hora diaria de lliçó nocturna, alternant aquellas quatre assignaturas.

Y ab la matrícula del tot gratuita, mitja dotzena de premis metálichs al fi del curs als més aplicats, y l'interès que despertarian uns coneixements tan atractius, podrián corregir-se sens dubte més ó menys las deficiencias educativas d'aquesta generació.

Fariam, altrament, una dobra bona obra. Perquè ajudaríam al pobre mestre ab aquesta petita retribució, aumentada allá ahont pogués ser. Y aquí, com a tot arreu, supliríam las deficiencias d'aquest Estat burocráitch y barbre, que abandona al mestre y l'explota iniquament. Y'l mestre quedaria agrait a las nostras atencions, y estudiaria'l nostre, pera ensenyarho després, y s'hi aficionaria, y s'encomanaria—no'n tinguéu dubte—lo deliri pera las nostras cosas, pera las sevas cosas, y esdevindria, a la fi, confessor y apòstol de Catalunya.

Y quin apòstol, sent mestre, y tenint de viure entre mitj de totas las classes socials, y devent adocinar a la menuda quitxalla, als ciutadans de demá!

Es necessari que'ls catalans vagin a la conquesta dels Ajuntaments. Y ja allá, que's recordin d'aquestas cosas que semblan tonterias, y son, en realitat, la clau pera fer jugar en favor nostre forsas colossals, fins ara tnextplotadas.

J. BARDINA,

(De La Veu de Catalunya.)

La venda d'aigua

Estava reservat al *Diario de Tarragona* defensar a capa y espasa lo desgraciat projecte de vendre no onze, com diu avuy, sino vint plomas d'aigua.

Afortunadament la rebuda que'l públich va dispensar al tal projecte sigué tan unánimament desfavorable, que la comissió d'aigües, lo dia dos de l'actual, festivitat dels morts, va acordar retirar lo dictamen, deixant per sempre més enterrat lo mort que representava, digui lo que vulgui'l *Diario de Tarragona*, la venda de vint plomas d'aigua que no sobran, ni molt menys.

Ja en nostre número darrer deyam que no'n's surtissin ab certificats de l'Arquitecte municipal y com aquest document es l'únich ab que's pot cubrir semblant barrabassa ja, no hi ha hagut més remey que publicarlo. D'ell se desprèn que'l dia 5 d'Octubre

sobrava aigua, y encara que aquestos mateixos dias no's pot regar per falta d'aigua, admetèmho que'n sobrés lo dia 5 d'Octubre, però com l'aigua l'Ajuntament la volia vendre a perpetuitat, cal saber quanta'n sobra los mesos de Juny, Juliol, Agost y Setembre, que's quan més se necessita.

Resulta poch sério que quan lo problema de l'aigua a l'estiu es grandió y dona lloch a constants conflictes, escatimantse a uns y altres propietaris, y deixant tots los serveys municipals desatesos, nos vingui ara l'Arquitecte municipal ab certificacions que ell es lo primer en sapiguer que no són ciertas. Què no ho sab que un caudal d'aigües no pot apreciarse per la que dongui la mina un dia determinat?

Sols quan nos presenti un aforo fet ab tota escrupulositat, cada vuit dias y durant un any, podrèm buscar lo terme mitj que dona la mina y sabrèm si sobra aigua o'n falta.

Aquest treball, no obstant, pot estatviar-se l'Ajuntament; en la conciencia de tothom está que'n falta y'l projecte de vendre aigua es tan monstruós que ni vestintlo ab lo mantell de protecció a la classe obrera, ha pogut sostenir-se vintiquatre horas.

Pera defendrer a l'actual Ajuntament nos surt lo *Diario de Tarragona* ab l'exemple de lo que va fer lo Municipi en los anys 1840 a 1848, que's lo mateix que si nosaltres demanem que ja que'ls Ajuntaments d'aquella época lo formavan personas de totas las campanillas com diu, també las tinguessim los regidors d'avuy.

Què té que veurer, desditxat defensor de tots los disbarats, que en aquells anys se vengués aigua? Allavors podia vendre's perquè'n sobrava y la proba la té en que molts anys després la Mitra va anant venent aigua, però ara no, per la senzilla rahó de que ara no'n hi ha, malgrat tenir l'Ajuntament arrendadas las minas de las Cuadras y de l'Unión de Puigpelat.

Lo primer que té de fer l'Ajuntament no es vendre aigua pera nivellar lo pressupost de 1906. Aviat ho sabrèm si'n sobra o no; que's deixi l'arrendament de las minas de las Cuadras y de la Unión y que vengui sols l'aigua de la mina propietat de l'Ajuntament. Si allavors tots los propietaris reben la dotació correspondent y ls serveys públics se fan ab regularitat, parlarem de vendre aigua, mes si'n faltés seria ocasió d'exigir a l'Arquitecte municipal y al *Diario de Tarragona* que surti la que diu que sobra, en l'època de l'estiage, com ab tanta serietat se afirma.

Y prou que de l'intent de vendre aigua sols se n'ha tret, que tothom posés lo crit al cel y que'l projecte seguis per sempre més enterrat. Mediti'l *Diario de Tarragona* y dedueixi lo bo que deuría ésser. Y a l'amich Pujol un consell; lo càrrech d'arquitecte municipal no obliga a estudiar la nivellació de presupostos y'l públich comenta ab disgust que vostè certifiqüi que sobra aigua quan sab los apuros que passèm cada estiu. Si l'Ajuntament vol seguir per vianans que la població retxassa, no l'ajudi en aquesta obra destructora, puig al cap-de-vall sobre vostè cauran los càrrechs pel valor científich de sos informes, y quan falti aigua la contestació será la que ja dona avuy lo *Diario de Tarragona*; l'Arquitecte ho ha dit.

La fira de Vilarrodona

(Notas históricas) (1)

En altre temps, quan nostra Patria estava en son més alt grau d'explen-

(1) Los principals datos de que'n's hem valgut pera la redacció de las presents notas, están trets dels documents de l'època existents en l'Arxiu Parroquial de Vilarrodona.

dor, quan la gloriosa bandera barrada era la propria representació del poder y la cultura y son nom era en gran manera admirat y respectat per las nacionalitats que en aquella época se compartian le domini del món civilisat, no atrevintse cap d'elles a negar-li'l predomini que per terras y mars s'havia conquerit; ben distants foren los procediments usats per sos governants dels que en l'actualitat practican los que dirigeixen l'Estat espanyol.

Malgrat las sangnants y tan diverses lluitas que en lo segle XIV la Confederació tingué que sostindre, no creyan pas sos reys que havian de vencer a l'enemich ab l'educació exclusiva del poble per la guerra, ni en la formació d'exèrcits permanents, ni molt menys en construir barcos únicament útils pera combatre; ans al contrari, las principals disposicions que en aquella época's dictaren y que foren causa d'admiració y exemple universal, totes s'encaminavan a fomentar lo conreu de las arts y industrias y a protegir lo comerç, ja sigui'l marítim, ab la creació dels importants consulats y llotjas ultramarinas y ab la tramitació del sens nombre de beneficiosos tractats de comerç, ó bé'l més modest tràfec interior, concedint remarcables privilegis als que concorreguessin a l'infinitat de firas y mercats que en casi todas las poblacions catalanas s'anavan celebrant. Essent ben bé la causa de l'enderrocament del poder marítim de la colossal Gènova, més que'ls esfereïdors combats navals de Constantinopla y Alger, la constant competència que las galeras catalanas, protegidas per aquellas atinadas disposicions, li feyan en lo comerç ab los moros de l'Extrem Orient.

Si'l brillant desenrotlo mercantil és lo que dona, tant ara com sempre, poderiu y força als pobles, y si las antigas institucions y costums comercials catalanas foren l'exemple y pauta pera la formació de las principals recopilacions y còdichs de comerç de las demés nacions; l'estudi de qualsevulga manifestació del tràfec català en l'edat Mitjana té de revestir excepcional importància, no sòlsament baix lo punt de vista històric, sino pel valor que aquellas sabias institucions poden obtenir encara arregladas a las necessitats modernas. Mes no és únicament baix aquestos aspectes que crida l'atenció l'institució de que'ns anem a ocupar, donchs no és una institució morta; no ha desaparegut encara son funcionament; encara en la actualitat, després de més de cinch cents anys, se conserva pera conseguir lo mateix fi pera que fou creada.

La població de Vilarrodona, si be que topogràficament està compresa dintre del Camp de Tarragona, en quant a sa part administrativa no figurava dintre l'agrupació que formavan la major part de poblacions d'aquesta comarca. Desde antich lo Bisbe de Barcelona era'l senyor de la vila, y ell o sos representants eran los que, junt ab la Cort de prohoms, se cuidavan de l'administració de la mateixa. Aquesta intervenció directa del Bisbe y l'ésser lo centre dels dominis que a n'aquestas parts aquest senyor tenia, fou, sens dubte, la causa de que dita població obtingués relativa importància, major, segons sembla, que la que en l'actualitat té.

L'esperit mercantil de l'època també tenia, donchs, que estar representat en aquesta vila, aixís és, que a més del mercat que per concessió regia s'hi celebrava cada dijous, necessitavan sos habitants altra manifestació comercial més potent que, ademés de donar vida a la població, servís pera satisfer las moltes necessitats que en aquella important comarca s'anavan presentant. Per això, en l'any 1393, l'Universitat de Vilarrodona, a instancias del Bisbe de Barcelona En Ramon d'Escala, conseguia del Rey Joan I la concessió d'una fira que cada any se celebrés en la dita vila comensant per la festa de Tots-Sants y durant los quinze dias següents a aquesta festa.

En la concessió'l Rey otorgava guiatge a todas las personas que a la fira concorreguessin junt ab llurs coses y mercaderias, estant tots segurs baix la seva especial protecció y guardia mentres hi anavan, hi permaneixian y'n tornavan, no poguent ésser presos, detinguts, ni penyorats per culpa de crims o per deutes d'altrés; si bé que en aquest privilegi no hi estavan compresos los traidors, moneders falsos, saltadors de camins, heretjes, sodomitas, lladres públics y'ls que haguessin comès crims de lesa magestat. Lo Bisbe de Barcelona, com a senyor de la població, també aprobava y assegurava

va'l dit guiatge mentres estiguessin dintre sa jurisdicció, exceptuant no obstant a las personas que haguessin fet alguna injuria a algú de Vilarrodona o de son terme; y ademés, als que concorreguessin a la fira'ls eximia de pagar las impositions de pes y mesuraje y altres semblants, poguent comerciar ab las sevas mercaderias sense satisfer cap mena de drets ni impostos.

Pera procurar l'assistència a la dita fira y conseguir que hi anessin lo major nombre de tractants, En Ramon Domenge, que allavors era batlle de Vilarrodona, en representació del senyor Bisbe, escrigué durant los últims dias de setembre diverses cartas als batlles de Santa Coloma, Vilafranca, Montblanch y Valls y als veguers de Tarragona, notificantlos hi la concessió obtinguda del Rey y pregant que publiquessin en sas respectivas poblacions una crida en la que s'expressaven tots los privilegis y concessions de que fruirian los assistents a la propra fira.

La celebració d'una institució de la naturalesa de la que'ns ocupem, ab los importants privilegis y beneficis concedits pel Monarca y'l Senyor als que hi concorreguessin, tenia que motivar l'aglomeració de tota mena de gent provinent de las més diverses parts, posant a la població en una situació anormal y, per lo tant, necessitada de disposicions especials que preveyessin y reglamentessin los diferents conflictes que's podian presentar; a aquest fi, y pera donar las majors facilitats a la celebració de la fira, la Cort de Vilarrodona publicá'l dia 25 d'octubre unas Ordenacions imposant diverses penas als que las contrafessin. Primerament manava a tots los que tingueren terras afrontadoras ab los camins que conduian a la vila, los netejessin de pedras, brossa y altres objectes que hi fessin nosa; prohibint també que ningú passés cargat de llenya y fins pel lloch ahont la fira se celebraria, a no ser que anés aquella destinada al consum del forn.

Com que l'importància de la fira dependia del nombre de mercaderias y bestiar que s'hi presentessin, ordenavan los prohoms de la Cort a tots los que tinguessin canem, lli, llana y teixits d'aquestas substancias, que'ls portessin després de missa als porxos de la carniceria ahont hi hauria la fira y ademés que'ls que tinguessin bestiar y bestias grosses, los manessin a la fira tenintlos en lo lloch destinat fins que fossin ditas vespres; y pera procurar la Cort, que pogués ésser ben atesa la manutenció dels animals forasters, manava que qualsevulga persona que tingués civada y palla, l'havia de vendre a tothom que'n demanés.

Altra disposició de las ditas Ordenacions estava encaminada a donar seguretat a las transaccions que durant la fira's fessin y a procurar que las personas que havian de valdres d'intermediari no deixessin la seva bona fe abandonada en mans de qualsevulga, aixís és, que obligava a tots los que volguessin usar de l'ofici de corredor, a jurar devant l'honrada Cort que desempeñarian ab fidelitat son càrrech, y ademés havian de depositar en poder de la mateixa una suficient fiança, si bé que no comprenia aquesta disposició als corredors de Vilarrodona que ab posterioritat haguessin complert aitals requisits.

Desgraciadament, tant en èpocas antigas com en l'actualitat, un dels vicis que ab més força s'ha desenrotlat en las reunions de la naturalesa de la que'ns ocupem y que's pot dir ben bé que és lo factor més influent pera debilitarlas y fins en certa manera arribar a ferlas perdre, és lo joch; per tots los punts ahont s'hi manifesta l'existència de diners, desseguida s'hi presentá ell pera anar arrebaissant d'un a un tots los productes d'un gran nombre d'honrats esforços y treballs, deixant a la miseria als que, temptats per l'ambició, s'han anat enredant dintre las arpas d'aquest abominable vici. Per això, una de las cosas que més tenia de preocupar als prohoms que formavan la Cort de Vilarrodona, que tant interessats estavan en lo bon èxit de la fira, seria'l procurar que'l joch no pogués estendre en la novella institució, y aixís s'explica que la major part de disposicions contingudas en las ja anomenadas Ordenacions tractessin de reprimir l'abus d'aquest vici.

Durant la fira de la dita Vila ningú podia jugar ni tenir taula de joch en cap casa ni lloch cubert o amagat, sino tant sols en lloch públich, dintre'ls patis de la fira, estant completament prohibit lo jugar de dia; en las mateixas Ordenacions se castigava baix forta pena als que s'atrevissin a jugar al joch de la Rahó;

aquestos lo mateix que'ls que usessin daus falsos, emplomats o ab senyals y tota altra mena de trampas, y juguessin florins y demés monedas dauradas o falsas serian passejats per la Vila ab aplicació de grans assots sens cap mena de mercè.

L'interès manifestat pels prohoms de la Cort, en evitar los danys ocasionats per l'abominable vici de que nos ocupem, tenia de manifestarse més respecte als vehins de Vilarrodona; per això en una de las disposicions, manavan que ningú gosés prestar sobre penyoras a cap home de la Vila, diners pera jugar y que ningú comprés a cap jugador aitals penyoras, donchs, si tal cosa feyan, perdrian tot lo prestat y la penyora seria retornada franca a son propietari.

Acabavan aquestas Ordenacions manant que tothom havia de treure l'llum a la porta de son alberch mentres la guaita de la Vila recorria la població durant las nits de la fira.

Las moltes y diverses penyoras imposadas als contrafactors de las Ordenacions se distribuian, tocant un ters, a l'acusador, l'altre, a la Cort de Vilarrodona, y'l restant, se destinava a l'obra de l'Iglesia major.

També tenia de preocupar als jurats de la Vila, l'alimentació dels molts forasters que en ocasió de la fira hi concorriren; per lo tant, no's descuidaren de prevenirse, firmant un contracte especial ab lo carnicer de la Vila en Francesch Moster, en lo que aquest se comprometia a tenir, mentres duraria la fira, lo seu lloch bast de tota la carn de moltó necesaria y de la de vadella y porch, que a judici del Senyor y'ls jurats, tindria de matar, venentla al mateix preu que la dita carn se vendria a la vila de Valls, incorreguent en una crescuda pena si deixava la carniceria durant los quinze dias que la fira duraria. Altre contracte celebraren los dits jurats ab en Pere Argilaga y en Bernat Oller y sas respectivas mullers, los quals se comprometian a tenir lo lloch de Vilarrodona durant tots los dias de la fira ben proveït de bon pa de fleca, pastant cada dia tots los pans que fossin necessaris.

Per fi, la fira's comensá'l dissapte dia de Tots Sants de l'any 1393, probant lo bon èxit de la mateixa las moltes transaccions que en ella's feren y de quins contractes escrits encara se'n conservan alguns en l'actualitat; mes la concurrència aumentá los dias següents, puig aixís se desprèn d'una carta fetxada a 3 de Novembre que'l batlle de Vilarrodona dirigia al de Bráfim manantli, de part del Senyor Bisbe, que fes fer al seu poble una crida a l'objecte de que tots los homes de dit lloch concorreguessin ab llurs armas a la fira lo diumenge primer vinent a primera hora del matí a fi de donarli més lliuiment y seguretat, donchs que seria'l dia més concorregut.

Larch fóra ocuparnos dels diferents períodes per que ha passat la antiga fira de Vilarrodona y son estudi sortiria dels límits que'ns hem proposat al comensar aquestas ratlles, que no han tingut altre objecte que donar algunas noticias sobre'l origen de la més important fira que en l'actualitat se celebra al Camp de Tarragona.

FRANCESCH VALENTÍ.

NOTAS DE TARDOR

Lo Novembre ab son comens lúgubre y melancòlich nos dibuixa la fredor que anem a comensar. Y la fa més temible, més trista, més pesanta. Lo recort que a tots nos remou lo dia de difunts, es precursor del silenci en la llar de todas las familias que anyoran al ser volgut que per sempre més perderen.

Y es tan fret lo recort dels morts! Allá, al camp de la quietud, entre'ls silenciosos xiprés que gegants y com constant amenssa als vius s'aixecan, reposan las despullas de tants sers volguts; pares nostres que no tingueren la dita de veurens creixer y lluitant per la vida com ells mateixos, germans que no arribaren a la edat del viure y'l sofrir; àngels volats en la tendresa de l'edat primera; amichs carinyosos que'ns recordan las amistats primeras, los jorns alegres y felissos de la joventut del riure, tot nos desperta sentiments amagats en lo transcurs de l'any y al reviuere dins de nostras ànimas notas tan plorosas, la fredor va creixent.

Y creix lo vent de tramontana que va despellant las fullas ja secosas, cansadas de viure; hi van cayent en eterna monotonia pares, germans y amichs, un darrer l'altre, comptant sempre als que se'n van, comptant sempre ab los que venen, aquests que venen de nou y esperan l'hora que fugen, tan aviat, tan depressa, tan ràpits com passan...

Que n'es de fret lo pensar en viure!

En lo menjador de las casas de ciutat, vora la llar en la dels pobles y masias, la familia en reunió passa la vetlla parlant alegrement mentres la quixalla s'adorm.

La típica casanyada ha sigut motiu de gatzara y alegría y ara pensan de nou en la fredor que allí regna al trobar de menyos a un de la familia, a un difunt. Y tot resant unas oracions pera l'ànima del mort, tothom se'n va a dormir la nit de morts y sombras, d'animitas que diuen que surten, de sombras embolcalladas... ilusions.

Mes tant si es l'ilusió com lo pensament fixo lo que'ns fa nosa, torna a ensenyorirse dintre dels ossos aquella gelor, que sense tindre la crudeza del Janer, dona un tò gris y de tardor al nostre ser.

¡Ba! que una nit no es pas tan llarga y'l dia dú sempre més alegrías.

L'escalfor del lliit y'l dols son son també bons pera fer oblidar tristezas.

Morts! morts! ja'n són ara, no tornarán pas a viure; descansin en pau que bé ho voldrém també quan siga l'hora nostra.

Pobres arbres! que despallats aneu quedantse! L'ombra agradosa y confortable de l'istiu vos pena ara y volèu també sentir los raigs del sol; volèu que alimentí vóstras brancas ara que'l sol no caldeja; ara que no crema; lo volèu perquè vos dó vida ara que comensau a sentir una mort lenta, lenta...

Vosaltres sou nostres amichs de sempre mentres viviu. vosaltres sou nostres estimats de sempre mentres nos dongueu sombra a l'istiu, sol a l'ivern.

Que hi fa que siguem més duraders que nosaltres, si també seguim l'eterna lley del morir y poch a poch aneu consumint-e! ¡Si també sofriu privacions y miserias!

Quants cops teniu sed y no podeu veure; quants cops las malalties vos fereixen vostre cor y ningú vos cura; quants cops teniu afany d'extendre vóstras arrels enfonzadas baix la terra y altres vos deturan aquesta llibertat tan suprema.

Sou també esclaus com los homes; som tots germans, puig que nosaltres treballèm pera redimirvos y vosaltres nos prestèu l'auxili de vóstras fruys en recompensa de lo que per vosaltres hem sapigut fer.

Ara dormiu, dormiu arbres y abriguèu bé vóstra sava productiva, que la tardor es molt trista, molt que ho es y porta uns aires tan humits, uns dias tan núvols, tan fredosos...

Si que'n s'on de nuvolosos aquestos dias que la tardor regna, y humits, molt humits; y ara una lleugereta pluja, fina, finissima, com borrollets d'or en pols, va cayent freja, molt freda. Y ara una pluja forta, atormentada que corra per valls y montanyas fins a juntarse al riu mare que'l desvia al mar.

Y'l mar també enfutismat, va pegant cops a las rocas com si volgués desferri a bastonadas. Y las pedras no li fan res; cops forts que retronen sech y aparatosos, mentres lo vent undola, xiscla y esparvera.

Oh! contempleu lo dia que naix després d'aquesta tempesta! Mirèu avuy que'l dia llueix ab un sol brillant, encès, las montanyas de la vora. Quina blancor més hermosa. Semblan talment jardins engalanats de lliris, admetllers que floreixen o vols de blancas gavinas. Mes no, es la neu amontonada que llú als raigs de la llum del dia, es neu gebrada y l'aire que arriba fins a nostres camps y ciutats es també gebrat, fret, d'un fret que glassa y'ns arrauleix. Y tornem a sentir l'anhel de la llar, de la familia, lo callu, de la pau de casa que'ns fassi allunyar las melangias de la tardor.

Darrera'ls vidres del balcó, mirèu los viandants que moixos passen uns darrera'ls altres. Aquella agilitat de l'istiu, aquella rojor de galtes cremadas per lo sol, no la busqueu en los rostres de las donas hermosas. Ara tenen la blancor tèbia, un moreno fosch y las nuvas y boas no vos deixan veure llurs colls esbelts y bellugadisos com lo del gall passejantse per lo galliner. Fins los tons dels vestits fa perdre tanta armonia entre las donas hermosas en aquest temps grisos: dels vaporosos encesos colors com lo blanch y'l vermell, se'n van als blaus, negres y morats. Tot d'ut sagell de fosca, tot s'ennegreix tot just quan la llum l'anyorèm més y més.

Y sempre la maleïda fredor té de resentirnos com a mostra del seu poderiu en la tardor.

Oh! fret, que'n fas de mal als ho-

mes, als pobles, a las nacions, a tota cosa viva.

Tu, ab la teva poderosa virtut de poguernos apagar l'entusiasme y'l foch sagrat de nostres cors, fas un mal molt fort, molt terrible als pobles que tant necessitan del calor y la decissió dels seus homes.

Mes la Tardor dú tristezas, es plorosa y ab un sol débil, molt débil y una fredor humida, gebrada que detura'l cor y'l deixa parássit, fret, tot fret.

Oh! anyorèm la Primavera.

BERNABÉ MARTÍ Y BOFARULL.

Tarragona 3 de Novembre de 1905.

EFEMÉRIDES CATALANAS

4 de novembre

1312.—Lo Concili de Tarragona declara lliures y absolts als Templaris d'Aragó

Desde l'any 1300, durant dotze anys seguits, esdevingueren aconteixements de gran ressonancia en l'istoria, y entre ells un fet trascendentalissim, qual fou la traslació de la Seu Apostòlica a Avinyó, pel Sant Pare Climent V; traslació que doná origen al gran cisma que durá tota la centuria.

Marca'l comensament d'aquesta época malaurada pera l'Iglesia Romana un fet que va causar una sensació immensa y penosa en tot lo món cristiá.

Tal fou l'extinció de la famosa orde militar dels Templaris, que, acusats d'horribles crims d'obscenitat y idolatria, foren perseguits y subjectats a procediments excepcionals, pagant molts d'ells ab la seva vida las ambicions que sas riquesas immensas y son creixent poder havian tal volta despertat, o las gelosias y rivalitats que sa gran preponderancia, com a organisació dintre de l'Iglesia, havian produït.

Lo cert és que després de quatre anys de persecucions, de presa de sos castells, de processos y execucions, especialment a Fransa, qual rey semblava'l més interessat en sa perdua, lo Concili de Viena, en aquella mateixa nació declará que, en fora dels processos, fets fins allavors, no podia l'orde del Temple ser condemnat pels crims de que s'alacusava sens greu ofensa de Deu y de la Justícia; y sols pel descrèdit en que havia caigut, y com a mida de previsió, se la declarava extingida.

Per lo que respecta a la nostra terra, si bé Jaume II—aquell rey gloriós apelat «el Just», no obstant las duas taras de la seva historia, l'una de son procedir ab son germá Frederich, y l'altra de sa conducta ab los cavallers de la gloriosa institució religiosa—cavalleresca—procedí contra'ls Templaris, atacant, malgrat llurs protestas, sos castells y fortalesas, ahont se defensaren ab gran ardimet, sobretot en los Montsó y Miravet, que eran los més importants y més forts; no cessá'l rigor de la Fransa del marit de Margarida de Borgonya. Y en lo Concili Provincial congregat a Tarragona a primers d'agost de 1312, citats y compareguts los Templaris, foren declarats lliures y absolts tal dia com avuy; malgrat lo qual, y en virtut de l'extinció de l'orde, tingueren d'abandonar tots sos castells, entre'ls quals eran los més nobles los dos esmentats de Miravet y Montsó, y'ls d'Ascó, Chalméa, Ceima, Puigregit, Barberá, Castellot, Montornés, Villet, Cantavieja, Alhambra, Penyscola; Arés, Xivert, Orta y Cullar.

Los bens de l'orde extingida passaren a la de Sant Joant de Jerusalem, y ab los radicats a Valencia s'instituí la de Montesa, fundada en 1319 a la capella del Palau Reyal de Barcelona.

La qüestió de l'aigua

Tota setmana que en cafés y societats, en passeigs y arreu ahont se reuneixen duas personas, las conversas venen a recaure a parlar del parer que la Comissió d'aigües presentá a l'Ajuntament en la sessió de la setmana prop passada, proposant de vendre vint plomas d'aigua en provenir ab lo fi d'esmersar son producte, o sían 80.000 pessetas, en subdit, o sían encara's deu a l'empresari del dipòsit de l'Olliva, y ademés en la construcció d'un altre dipòsit neteja de la mina.

Tothom al parlar d'això, fa comentaris del tot desfavorables a duas personas que han treballat y treballan pera que l'Ajuntament aprobi aquella etzegallada, y s'estranyan de que la premsa local, exceptuant La Cruz, La Justicia y nostre setmanari, no hagi fet una energica campanya endressada a que'l desgavell

que tracten de portar a cap uns quants espavilats, no prosperi.

Si la gent tingüés en compte que'ls diaris, qual comportament no respònd a lo que haurien de fer sempre que's tracta de defendre'ls interessos de Tarragona, sols se bellugan per satisfer ambicions personals y fer que a l'Ajuntament hi haja majorias y minorias, es a dir, que en lloch de endressar totes sas activitats y energies per procurar que allí sols se tracti d'administrar bé, no més-tenen interès en poguer enviar a casa la vila gent que's presti a fer lo joch dels respectius politichs y s'amotlli a treballar per obtenir que totes las prebendas vagin a parar a individus que han ajudat a enlairarlos, no s'estranyarian de que aquells diaris callésin uns y defensessin lo projecte altres.

Lo que està passant es lògich y natural que succeeixi, després de la indiferencia que aquest poble mostra en tot lo que's refereix a coses del Municipi: molt d'enraonar y de criticar, però quan es arribada l'hora de poguer donar escombrada als causants dels desgavells, motiu de l'enranyament de nostra ciutat, alashoras los que critican, callan, y'ls que enraonan van mansament a donar lo vot als qui moments abans havian malparlat. Aquí hem tolerat ab una pasivitat propia de gent que no sab lo que's fa ni allà ahont va, desgavells y disbauxas comesas en lo Municipi, sensè que may ningú hagi sigut portat a la barra per exigirli comptes de com y per que algú ha cambiat de rumbo y de posició tot just després de poch temps que treballava per fer nos felissos. Hem tolerat y tolerem encara que personas que pel càrrech que ocupan no haurien de fer més que obeir, fassin cas omís de l'autoritat del que mana, o hauria de manar, y aguantan sense que'ls colors los hi pugui a la cara, contestacions denigrants, contestacions y actituts que no suportarian si'ls fets los hi permetessin anar ab lo cap ben dret y'l cor net.

Y encara pitjor que tot això es que l'artal gent, en lloch de treballar per que las cosas del Municipi vagin com Déu mana y com hi ha dret a exigir dels seus crescuts que gaudeixen, se entretinguin en fer costat als qui se'ls hi endona de que la ciutat progressi o s'enruni, y passin lo temps fent rotillets, com dónas desenfeinadas, posant en ridícol a personas pel sol fet de no saber parlar en una llengua que cap obligació tenim de posseir.

Res d'estrany es, donchs, que aquí pesi lo que passa y que'ls aixerits vagin fent de las sevas en detriment dels interessos del poble. Diuen, però nosaltres hi tenim poca confiança, que'ls patrocinadors del projecte de vendre aigua van un xich esverats devant de la campanya que s'está fent en contra seva, y que hi han esperansas de que l'esmentat projecte no passarà endevant. Si aixís ho fan, Déu que'ls perdoni l'intenció que portaven; però bò será que tots estém a l'aguayt per si es cas que l'esverament siga fictici, empen dre altra vegada la campanya y no parar fins que Tarragona obtinga satisfacció, encara que per obtindreho siga precis recórrer tots los trámits, inclòs l'haver d'entaular un plet, que segons sembla ja hi ha qui s'está preparant per portarho a cap.

NOVAS

Dimecres d'aquesta setmana a las nou del vespre, conforme estava anunciat, se reuni a Barcelona lo Còs Adjunts del Consistori dels Jochs Florals, essent elegits per unanimitat mantenedors: Miquel Costa y Llobera, Ferrán Agulló y Vidal, Joaquim Miret y Sans, Joseph Pous y Pagès, Geroni Zanné y Pompeu Creuher.

Suplents: Jaume Collell, Francesch Ubach y Vinyeta, Angel Guimerá y Joseph Franquesa y Gomis, Mestres en Gay Saber.

Continuan ab forsa disgust per part de tots los propietaris de las casetas de camp de nostre terme municipal, los robos que d'un quant de temps ensá están en l'ordre del dia, sense que's vegi per part de las autoritats lo desitj verdader d'acabar aquest anòmal estat de cosas. La premsa va clamant per que's decideixi'l senyor Governador civil de pendrer aquesta qüestió com a seva, ja que'l nostre batlle fa'l sòrt, però ara hem tingut ocasió de sapiguer que la primera autoritat de la provincia també ho es o'l fa y parlar ab sòrts es feyna ben pesada, màxim quan hi ha aquell adagi castellá que diu que no hay peor sordo que el que no quiere oir.

Havem cambiat de repartidor lo nostre setmanari y essent aquesta una feyna bastant costosa, preguem a nostres estimats llegidors de la capital dispensin las deficiencias a que puga donar lloch lo repartiment en las primeras setmanas, deficiencias que procurarem que's corretteixin lo més breu possible per no perjudicar en lo més mínim als suscriptors de Lo Camp de Tarragona.

Diumenge vinent es lo dia senyalat per l'elecció de nous regidors y a pesar dels pochos dias que faltan per aquestas eleccions, l'entusiasme del còs electoral no's veu en lloch.

Sembla que l'apatia més grossa regna en tots los camps politichs, segurament desenganyats ja de tantas promesas falagueras que han resultat foch d'encenalls després.

Com són molts los candidats que's presentan se fa difícil endevinar quins s'endurán l'acta.

Lo que sí sembla es que hi haurá candidats que surtirán ab una tan grossa majoria que potser no arribin a 50 vots per cada candidat.

Però es allò, qui'n té un més guanya.

Lo jove doctor en medicina y cirurgia senyor D. Angel Rabadá, fill de nostre estimat amic D. Antoni, reputat metge d'aquesta capital, ha tingut l'atenció de participarnos que s'ha establert a Barcelona, carrer de la Primpessa, n.º 20, 1.ª r.ª, ahont ha obert al públich lo seu gabinet mèdich.

Agraïm al novell doctor la seva finesa, desitjantli forsa progressos en la seva carrera científica que va a comensar.

En lo Consell general de representants del diumenge passat a Barcelona la Junta Permanent de l'Unió Catalanista quedá constituída en aquesta forma:

President: Domingo Martí y Juliá, de Barcelona.

Vis-president: Joan Casas y Arxer, de Sant Feliu de Guixols.

Tresorer: Hermenegild Puig y Sais, de Barcelona.

Vocals: Joan Vergés y Barris, de Palafrugell; Lluís Via, de Barcelona; Eduart Vidal y Riba, de Barcelona.

Secretari: Joan Llorens, de Sant Martí de Provensals.

Després de brillants exámens, ha sigut llicenciat en Dret ab la nota de sobresaliente, nostre estimadíssim amic y colaborador lo jove en Francesch Olives y Simó, de Falset, per quin satisfactori motiu li endressém la nostra més franca felicitació, que fem extensiva a sa distingida familia.

L'Arrendataria de Consums ha vingut cobrant, en concepte d'oli, las olivas que s'introduían per'l consum, fins que a un amic nostre li va passar pel cap formalisarse negantse a pagar consums per un article lliure de drets.

Va ser precis amenassar ab una protesta notarial y després de varias conferencias ab lo digne Sr. Delegat d'Hisenda, qui, en aquest assumpt com en tots, se posa sempre del costat de la rahó, los consumers no tingueren més remey que arriar las velas y passar per no cobrar drets a las olivas.

Ja ho sab, donchs, lo públich: las olivas per consum no pagan.

Ha sigut nomenat Director del nostre Institut lo distingit y jove catedràtic Sr. Saens, qual designació sembla haver sigut molt ben rebuda per l'immensa majoria dels professors que forman lo Claustre, puig són de tothom regonegudas las envejables condicions d'il·lustració y moralitat que adornan al favorescut.

Lo felicitem, esperant que'l senyor Saens enlairará l'Institut fent que torni a gaudir la merescuda fama que lográ en altres temps.

Perá'l dia 11 del corrent mes se anuncia a Barcelona l'aparició d'una nova y important revista catalana ilustrada ab lo títol de Garba.

Sabem que l'aital revista vé disposada a omplir lo buit que tant mancava en nostra terra, puig que Garba apareixerá ab molt de luxo y elegancia y rublerta de totes las manifestacions artísticas y literarias y dignas de l'atenció del públich.

Per endevant li endressém la nostra benvinguda y que per molts anys.

Havem rebut lo quadern número 5 de la famosa Crònica del Rey En Jaume I d'Aragó, que publica la casa Ferrer y Vidal de Barcelona. En ella's prossegueix l'interessant relació de la conquesta de Mallorca, comensa y acaba la de Menorca y's

Segueixen ab forsa activitat los ensaigs de l'Orfeó tarragoné per'l proper concert que aviat tindrà lloch a l'Associació Catalanista.

La nova Junta de Govern ha emprès ab veritable entusiasme la proposta d'orfeonistas, tant es aixís que són molts los homes que han ingressat a l'Orfeó, quins, junts ab l'actual secció de noys y joves farán una bona massa coral.

Per altra part, nos consta també que són ja varias las senyoretas que desitjan cooperar en la tasca de l'Orfeó y de decidís definitivament a ingressarhi quedarán completadas las tres seccions que ab tant d'afany venen esperant los enamorats de la música de la terra.

COSTUMS TARRAGONINAS

Darreras obras de D. FERRAN DE QUEROL Y DE BOFARULL. HERÈU Y CABALÉ.... Preu: 2 ptas. MONTSERRAT..... » 3 » Se venen en l'estampa de Francesch Sugrañes.

Lo principi a la de Valencia, que fou una altra de las epopeyas realitzadas pel gran monarca catalá, ab la seva visita al Rey de Navarra y sos propòsits de conquesta de Castella.

Lo lector pot judicar de l'interés d'aquest quadern pel sumari que ab gust reproduhim:

- III. Rendició de las covas d'Artá.
- CIV. Intent de passatge. CV. Don Jaume torna a Catalunya.—CVI. Arribada de D. Jaume a Tarragona.
- CVII. Desembarch-Tornada a Aragó.—CVIII. Malas novás de Mallorca.—CIX. A socorrer Mallorca.—CX.L'Infant D. Pere de Portugal.—CXI. Arribada a Sóller.—CXII. Plan de defensa.—CXIII. Conquesta de las montanyas de l'Illa.—CXIV. Rendició—Guerra a las montanyas.—CXV. La presència de Don Jaume.—CXVI. Retorn a Mallorca.—CXVII.—Projecte de conquesta de Mallorca.—CXVIII. Cap a Menorca.—CXIX. Proposicions d'entrega.—CXX. Esperant la resposta.—CXXI. Entrega de Menorca.—CXXII. Entrevista ab D. Jaume.—CXXIII. Segueix l'entrevista.—CXXIV. Prosperitat de Mallorca.—CXXV. Idea de la conquesta d'Evisa.—CXXVI. Conquesta d'Evisa.—CXXVII. Idea de la conquesta de Valencia.—CXXVIII. Elogi de Valencia.—CXXIX. Mallorca y Valencia.—CXXX. Plan de conquesta.—CXXXI. Convit a una cacera.—CXXXII. Comensa la conquesta.—CXXXIII. Presa de Morella per don Blasco.—CXXXIV. D. Jaume cap a Morella.—CXXXV. Devant de Morella.—CXXXVI. Disputantse Morella.—CXXXVII. D. Blasco senyor de Morella.—CXXXVIII. Visita al Rey de Navarra.

No dubtem que aquest llibre será llegit per tots los cataláns amants de las grandesas passadas de la seva patria y amichs de sa grandesa venidora.

—Neurastenias.—Neurasteògeno Sugrañes.

Perá demá, a las nou de la nit, anuncia'l Centre Catalá la representació de l'interessant drama en tres actes «El capitán Derville ó los dos sargentos franceses», que, com totes las obras de la temporada actual, obtindrà una execució esmeradíssima.

Lo públich, com sempre, será nombros.

Demá, desde las dotze a las tretze y mitja, tocará en lo passeig central de la rambla de Sant Joan, la brillant banda del regiment de Luchana un escullit programa del seu extens repertori.

Pas-doble «Mandit». Sarsuela «El angel caído». Fantasia de saxatón. Sarsuela «El húsar de la guardia». Pas-doble «El naufrago».

Seria de desitjar que'l senyor batlle manés donar una escombrada per las passerás dels carrers del Port que están intransitables; aquestes dias passats un peó de l'Ajuntament escampava quatre sanallas de grava, l'un per mil de las que deurian tirar-se.

Que perseveri es lo que desitjém y sobre tot que escombrí, que escombrí.

Ahir nit semblava que'ls núvols apiadants de nosaltres, anavan a regar. No fou aixís, desgraciadament, y'l vent seré assot d'aquestas encontradas fer fugir la nuvolada.

Malament se presenta aquest any per lo camp de Tarragona, endarrerit ja per la secada d'aquest estiu passat. Si no varia'l temps, será l'any sis, l'any de més trista recordansa.

Los individus pertencients al reemplaç y'ls que ab abonos de campanya se trobin en l'actualitat cumperts y no haguessin rebut sas llicencias absolutes, poden reclamarlas per conducto de las autoritats ahont resideixen.

—Convalecencias.—Ovi Lecitina Gíol.

TIP. DE FRANCESH SUGRAÑES, COMTE DE RIUS, 9

TARJETAS DE VISITA Impremta Sugrañes

Sastrería y Camisería d'en VICENS BRELL

NOVETATS de la temporada d'hivern en Sastreria, Camiseria y Corbateria.

DEPÓSIT d'ornaments religiosos dels Fills de Miquel Gusi, de Barcelona.

DEPÓSIT de l'acreditada sombreria de la casa L. Trinchet. Especialitat en los de teula y copa.

Se confeccionan tota mena de trajos y pessos per a senyors eclesiástichs.

Comte de Rius, 23 y Rambla de Sant Joan, 57

Academia del Perfectíssim Corte Parisien Martí

Baix la direcció de la professora titular

senyoreta María Alberich

Ab lo Corte Parisien Martí s'obté una ensenyansa práctica en pochos dias pel procediment de la Transformació.

En aquesta Academia s'ensenyará de tallar, adornar y's confeccionarán tota mena de pessos de vestir, tant per senyoras com per nens.

Comte de Rius, 24.—TARRAGONA

EMULSION NADAL ÚNICA con 80 por 100, hipofosfites, glicerina. La mejor. Reconstituyente, tónico-nutritivo, estimulante. Hipofosfites de cal, estricnina, hierro, manganoso, quinina, sosa, cascina, tónico amargo y neurostina (fosforo orgánico). Anemia cerebral, enfermedades medulares, acelera digestión, detiene caducidad orgánica. Cumple indicaciones hipofosfites. Preparación esmerada, productos escogidos.—Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

JARABE HIPOFOSFITOS NADAL con Neurostina. Tónico, reconstituyente, estimulante. Hipofosfites de cal, estricnina, hierro, manganoso, quinina, sosa, cascina, tónico amargo y neurostina (fosforo orgánico). Anemia cerebral, enfermedades medulares, acelera digestión, detiene caducidad orgánica. Cumple indicaciones hipofosfites. Preparación esmerada, productos escogidos.—Medalla de plata. Farmacias y Droguerías.

Joan J. Domènech Solé

PROCURADOR

SUCCESSOR DE D. VICENS MATEU

Agent del Banch Hipotecari d'Espanya

RAMBLA DE CASTELAR, 26, 2.º

DR. SASTRE Y MARQUÉS

HOSPITAL, 109.—BARCELONA

Pastillas calmants de la tos del Dr. Sastre y Marqués.

Vi d'ostros del Dr. Sastre y Marqués, lo mellor dels tònichs.

Sucres vermifruchs del Dr. Sastre y Marqués, preciós remey per espulsar los cuchs.

Essencia febrifuga del Dr. Sastre y Marqués, contra tota classe de febras.

Denticina del Dr. Sastre y Marqués, és la salvació segura dels nens en tots los accidents perillosos de la dentició.

Conservador de la boca del Dr. Sastre y Marqués. Ab aquest preciós remey s'evitan totes sas malalties.

Perá tenyir lo cabell no hi ha res com la tintura del Dr. Sastre y Marqués.

Casa especial en Axarops medicinals dosificats

TUPINAMBA EXQUISITS XACOLATAS

de la casa TUPINAMBA

AROMA CONCENTRADO con REAL PRIVILEGIO. TODOS LOS CAFÉS DE ESTA CASA PUEDEN SER REMEDIOS A UN SIGUIENDO ANALISIS

SUCRE FINA DE CLASSE SUPERIOR A BONS PREUS

Unich Representant a Tarragona y sa Comarca

En Joan Roset Sabaté.—Pastisseries

Carrer de l'Unió, núm. 19.—Tarragona

COLEGI JOSEFI

En aquest acreditat COLEGI, Plassa de la Font, núm. 18, se preparan als alumnos per'l prompte ingrès a l'Escola Mercantil que acaba d'establir la Cambra Oficial de Comers d'aquesta. La preparació's fa especialment sobre totes las assignaturas que exigeix dita Escola per ingressari, poguent ademés rebre los alumnos altres coneixements interessants, reforma de la lletra usual en lo comers y permaneixen en lo Colegi las horas que los hi convinga. Los honoraris son de 7 pessetas mensuals incluinti la Gimnasia.—Lo Director, Joseph Daniel Matamoros.

Colegi Josefi.—Vegis l'anunci de quarta plana.

Ibarra y C.ª de Sevilla

Linia regular de grans vapors

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Almería, Málaga, Sevilla, Cádiz, Huelva, Vigo, Marín, Villagarcía, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeo, Gijón, Santander, Bilbao, Pasages, San Sebastián, Bayonne, Bordeaux, Nantes, Dun-Kerque, Havre y París.

Surtirà d'aquest port lo dia 9 de novembre lo vapor Cabo S. Martín, son capitá D. Matias Cimiano, admetent càrrega y passatgers per a'ls citats ports. Lo despatxa son consignatari D. Marián Peres.

PASTILLAS SERRA son las mellors pera curar la TOS

Y todas las enfermedades de l'aparell respiratori perque modifiquen las mucosas, facilitan l'expectoració y treuen en un dia l'opresió del pit y la fatiga. Poden pendres sens cap perill, puig no contenen opi ni morfina.

A DOS RALS CAIXA

Farmacia del Centre de MANEL FONT, Rambla de Sant Joan, 57, Tarragona.—Teléfon 48

Neurastenias

clorosis,

debilitat general,

anemia

se curan radicalment ab l'us del

NEUROSTEÓGENO SUGRAÑES

EN TOTAS LAS FARMACIAS

TALLERS d'Arts sumptuarias

FÉLIX RIBAS

Carretera, Castelló, TARRAGONA

Se construeix ab perfecció tot lo referent a Arts sumptuarias. Projectes y presupuestos detallats de las obras que ho requereixin.

Xarop NADAL

Hipofosfits y Neurostina

TÓNICH

RECONSTITUYENT, ESTIMULANT

Hipofosfits de calcs, d'Estricnina, de Ferro, de manganés, de quinina y de sosa, associat a la Quasina tònich amarch y a la Neurostina (fòsforo orgánich) eficás pera l'anemia cerebral y enfermedades medulars, apressa la digestió y detura la vellesa orgánica. Cumplex totas las indicacions dels hipofosfits.

Preparació esmerada, productes escullits. Medalla de plata en l'Exposició de Atenas, 1902.

DE VENDA

Farmacias y Droguerias

M. NADAL, Major, 14, Tarragona

ABONOS

químichs y minerals garantits per son més alt poder fertilisant, elaborant los complets especials pera cada terra y cultiu.

ABONOS

organo-químichs propis pera plantacions preparantlos també ab atenció a las necessitats de la planta y terra a que deuen destinarse.

Despullas, tercerilla, etc., grans lle-gums, etc.

COMISIONS Y REPRESENTACIONES

QUINTANA Y TORRES

Carrer de Barcelona, 4, Tarragona

Lo Camp de Tarragona

SETMANARI CATALANISTA

Redacció y Administració: Mendez Nuñez, 6

Tarragona, trimestre..... 1'50 pta.
Foia..... 1'50
Extranjer..... 2'0
Número d'avuy..... 0'5

Anuncis a preus red. its

EXCELSER

En Llanas ven uns paraigüas de semi-seda y cutó, de color inalterable y teixit tantíssim hò, que resisteix tota proba. al devall d'un canaló. Ademés, també té uns vanos ab pintats tan rebóns, que ni Rafel ni Murillo

los podrián fer melló, apropòsit per regalos; causan gran admiració. Trobarán també sombrillas y un gran assortit de bastóns, parassols de totas menas, que són molt barato y bons. Mellor dit: no hi ha cap casa en tan bonas condicions.

26, COMTE DE RIUS, 26

AIGUAS FERRUGINOSAS Y BANYS

ESPLUGA DE FRANCOLI

A 10 minuts de POBLET. Estació del Ferro-carril de Lleyda a Reus y Tarragona

Balneari de primer orde, a cárrech dels propietaris nous. Servey de fonda inmillorable. Nombrosos xalets y habitacions amoblats y ab cuina, pera familias, a varis preus. Quatre trens diaris, iglesia, teléfon, servey de carruatges d'en Palau y Tarés.

Aquestas aiguas ferrosas no tenen rival pera regularisar las épocas mens-truals, anemia, neurastenia, clorosis, escrofulisme, linfatisme, dispepsias atónicas, histerisme, convalescencias, etc.

Pera llogar xalets y demés noticias: Plassa Catalunya, 4, 1.ª-1.ª-Barcelona y a l'Espluga de Francolí als senyors Civit germans administradors del Balneari.

COLEGI JOSEFÍ

PREPARATORI PERA'L COMERS Y LA 2.ª ENSENYANSA FUNDAT EN 1861

Director y Propietari: **D. JOSEPH DANIEL MATAMOROS**
Tarragona, Plassa de la Font, núm. 16

En aquest acreditat Colegi's proporciona una ensenyansa verdaderament sòlida, integral y cristiana ab arreglo als últims avensos, sent varis los alumnes del mateix ingressats en la 2.ª Ensenyansa que han acabat ab èxit sa brillant carrera en los 20 anys que'l dirigeix l'expressat Professor. Té ademés aquest Colegi la ventatja d'estar ben orientat y situat al centre de la ciutat, ab una cabuda d'aprop de 2.000 metres cúbichs, alt de tetxo, excelents condicions de seguretat y salubritat y legalment autorisat per la Superioritat.

HONORARIS

Alumnes interns de 1.ª y 2.ª Ensenyansa, primera classe, o sia cuiçats especialment, manutenció superior, lliit, rentat y planxat, preparació y gimnasia, 60 pessetas mensuals. Id. id. de segona classe, 50 pessetas. Mitj pensionistas, 30 pessetas. Recomenats pera la preparació y menjant en lo Colegi lo que li portin las sevas familias, 10 pessetas. Recomenats sens id. id., 5 pessetas. Comers, 5 pessetas. Classe general, 2'50. Adults, de 7 a 9 de la nit, 2'50. Preparació pera l'ingrés en Correus, Telégrafos, etc., 5 pessetas.

NOTA: Als pensionistas que s'ausentín d'aquest Colegi per Nadal o per Pasqua se'ls hi abonará la meitat de l'import dels días que hagin estat ausents.

CENTRE DE SUSCRIPCIONS

SADURNI GINESTA

RAMBLA DE SANT JOAN 88, TARRAGONA

En aquest acreditat Centre que més anys compta d'existencia a Tarragona en aquest ram, s'admeten suscripcions a totas las obras de Literatura, Cie cia y Arts de las principals casas editorials d'Espanya, ja sia per quaderns setmanals o a plassos mensuals.

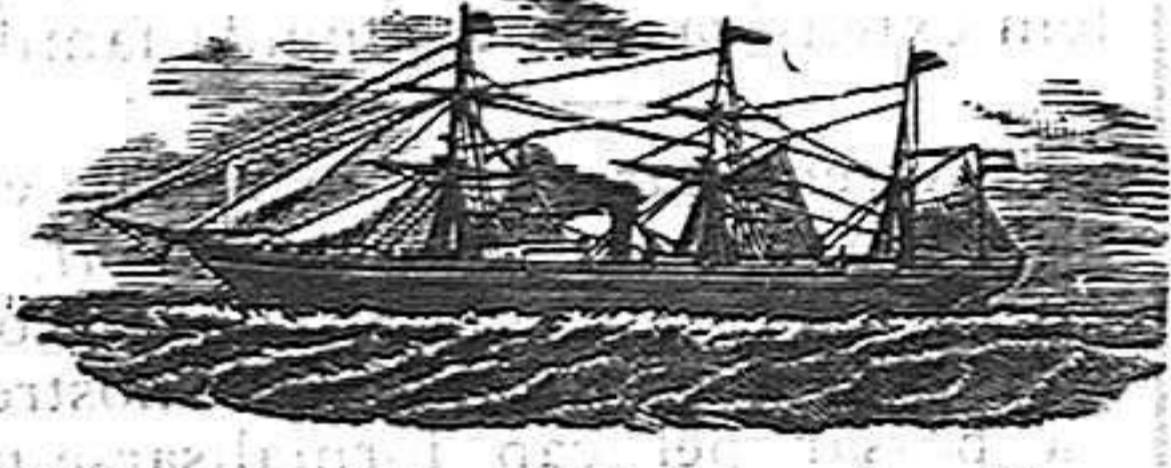
SE SUSCRIU TAMBÉ A LA

Biblioteca popular de l'Avenç y a la Ilustració Catalana y a tota classe de Ilustracions, Periòdichs y Revistas francesas, inglesas y alemanas.

OVINI ILECITININA GIOI

Lo mellor reconstituyent era combatre ab èxit totas las malalties nerviosas. DE VENDA

en totas las Farmacias y en casa son autor, Passeig de Gracia, 4, BARCELONA

Serveys de la Compañia Transatlántica

Línia de Cuba y Méxich.—Lo día 17 de Noviembre sortirà de Bilbao; lo 20 de Santander y'l 21 de Coruña, lo vapor **Reina M. Cristina**, directament pera Habana y Veracruz. Admet passatge y càrrega pera Costafirme y Pacific hab trasbord a Habana al vapor de la línia de Venezuela-Colombia. Combinacions pera'l litoral de Cuba y Isla de Santo Domingo.

Línia de Nova-York, Cuba y Méxich.—Lo día 26 de Noviembre sortirà de Barcelona'l 28 de Málaga y'l 30 de Cádiz, lo vapor **Buenos Aires**, directament pera Nova York, Habana y Veracruz. Combinacions pera distints punts dels Estats Units, litorals de Cuba y Isla de Santo Domingo. També admet passatge pera Puerto Plata ab trasbord a Habana.

Línia de Venezuela-Colombia.—Lo día 11 de Noviembre sortirà de Barcelona, lo 13 de Málaga y'l 15 de Cádiz, lo vapor **Manuel Calvo**, directament pera Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de La Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, d'ahont surten lo 12 de cada mes pera Sabanilla, Curacao, Puerto Cabello y La Guayra, admetent passatge y càrrega pera Veracruz ab trasbord a Habana. Com bina pel ferrocarril de Panama ab las compayias de navegació del Pacífich, pera quals ports admet passatge y càrrega ab bitllets y coneixements dire ctes. Combinació pera'l litoral de Cuba y Puerto Rico. S'admet passatge y pera Puerto Plata ab trasbord a Puerto Rico y pera Santo Domingo y San Pedro de Macoris y ab trasbord a Habana. També càrrega pera Maracaibo Coro, Carupano y Camaná ab trasbord a Puerto Cabello y para Trinidad, ab trasbord a Curacao.

Línia de Filipinas.—Lo día 11 de Noviembre sortirà de Barcelona, havent fet escalas intermitjas lo vapor **Isla de Panay**, directament pera Génova, Port-Said, Suez, Colombo, Singapore y Manila, servint per trasbord los ports de la costa, Oriental d'Àfrica, de l'India, Java, Sumatra, China, Japó y Australia.

Línia de Buenos Aires.—Lo día 3 de Noviembre sortirà de Barcelona, lo 5 de Málaga y'l 7 de Cádiz, lo vapor **F. de Sarratxegui**, directament pera Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires.

Línia de Canarias.—Lo 17 de cada mes sortirà de Barcelona'l 18 de Valencia, lo 19 d'Alacant y'l 22 de Cádiz, lo vapor **M. L. Villaverde**, directament pera Tanger, Casablanca, Mazagán, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife y Sta. Cruz de la Palma retornant a Santa Cruz de Tenerife pera empèndrer lo viatge de retorn fent las escalas de Las Palmas, Cádiz, Alacant, Valencia y Barcelona.

Línia de Fernando Póo.—Lo día 25 de Noviembre sortirà de Barcelona y'l 30 de Cádiz, lo vapor **San Francisco**, pera Fernando Póo, ab escalas a Casablanca, Mazagán y altres ports de la costa Occidental d'Àfrica y Golf de Guines.

Línia de Tanger.—Sortidas de Cádiz: dilúns, dimecres y divendres. Sortidas de Tanger: dimars, dijous y dissabtes. Aquest vapor admet càrrega en las condicions més favorables y passatgers, a quins la Compañia dona allotjament molt comòd y tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servey. Rebaxas a familias. Preus convencionals pera camarots de lujo. Rebaxas pera passatgers d'andia y nauada. També s'admet càrrega y s'expenen passatges pera tots los ports del món servits per líneas regulars. La empresa pot assegurar las mercaderias que s'embarquen en los seus vapors.

AVIS IMPORTANT.—Rebaxa en los nòlts d'exportació.—La Compañia fa rebaxas de 30 per 100 en los nòlts de determinats articles, ab arreglo lo establert en la R. O. del Ministeri d'Agricultura, Industria y Comers y Obras Publicas de 14 Abril de 1904, publicada a la Gaceta del día 22 del mateix mes.

Serveys comercials.—La secció que d'aquests serveys té establerta la Compañia, s'encarrega de treballar a Ultramar los Mostruaris que li siguin entregats y de la colocació dels articles, qual se da, com ensaig, desigfin fer los Exportadors. Pera mes informes dirigirse a son agent **D. EMILI BORRÁS**.

Aigua naf SERRA

Aquesta triple aigua de flors de taronger, de perfumada y deliciosa aroma està elaborada ab la tendre, fresca y esculida del taronger agre y's vend en botelles de 1/4 de litre al preu d'una pesseta. A l'engros importants descomptes. Farmacia y laboratori de A. Serra-Reus. A la menudat Farmacia del Centre, Tarragona.—Demaneu AIGUA NAF SERRA